

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 18 juni – 10:30 uur d.d. 19 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Mensen met ademhalingsproblemen Verpleeghuisbewoners Verpleeghuispersoneel Sportbonden 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Reizigersvereniging Rover Ieder(in) Landelijke Organisatie Cliëntenraden 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici SER

Samenvatting

- De cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede sleept zorginstelling Amsta voor de rechter om soepelere regels af te dwingen. Dezelfde cliëntenraad dreigt bovendien, samen met familieleden van bewoners van andere verpleeghuizen, de Staat aan te klagen. Amsta en andere zorginstellingen zouden mensenrechten schenden, onder meer door bewoners niet toe te staan onbeperkt naar buiten te mogen. In een brief aan minister De Jonge schrijven advocaten Liesbeth Zegveld en Elles ten Vergert dat als de minister niet voor woensdag uitsprekt dat tehuizen de rechten van bewoners moeten respecteren, hun cliënten juridische stappen zullen overwegen. Thom van Woerkom, coördinator medezeggenschap van de Landelijke Organisatie Cliëntenraden, ziet geen oplossing in een rechtszaak. "Als je echt wil dat verpleeghuizen meer onder druk komen te staan om bezoek toe te laten, dan zou de inspectie voor gezondheidszorg eerder een instantie zijn [in tegenstelling tot de minister van VWS] die verpleeghuizen daartoe dwingt." Volgens Van Woerkom lijken 'heel veel' verpleeghuizen niet te begrijpen, of niet te hebben meegekregen, dat buiten wandelen met verpleeghuisbewoners alweer mag sinds 25 mei.
- 'Immuniteit tegen corona stijgt relatief langzaam' kopt AD. Uit nieuwe resultaten van bloeddonors die door bloedbank Sanquin zijn getest op de aanwezigheid van antistoffen, blijkt dat het landelijk gemiddelde 5,5% is. GGD-arts Christian Hoebe noemt dat een 'bescheiden stijging' ten opzichte van de 3% die werd gemeten in april. Onderzoeksleider en hoogleraar in microbiologie en infectieziekten Hans Zaaijer noemde de gevonden stijging eerder 'relatief klein'. "De lockdownmaatregelen zijn effectief, waardoor minder mensen besmet zijn geraakt. Maar zo kan het nog twee jaar duren voordat groepsimmuniteit in Nederland wordt bereikt. Er is gewoon een vaccin nodig."
- Uit metingen van het wateronderzoeksinstituut KWR Riolwateronderzoek blijkt dat het aantal coronabesmettingen in Amsterdam vorige week een stuk hoger lag dan de week daarvoor.
- In een advies over de toekomst van de zorg stelt SER-voorzitter Mariëtte Hamer: "De coronacrisis heeft een vergrootglas gelegd op onze conclusie. Namelijk dat we heel veel mensen tekort gaan komen." Als er niet snel ingegrepen wordt, dreigt het ten koste te gaan van de kwaliteit van de zorg in Nederland.
- Emile Hendrix, bestuurslid van de nationale paardensportfederatie KNHS en voormalig topruiter, is teleurgesteld en boos, omdat de paardensport in Nederland nog altijd stilstaat vanwege het coronavirus. "We lopen een achterstand op ten opzichte van het buitenland."
- Ademexperts leggen uit wat voor 'enorme belasting' een mondkapje is voor mensen met ademhalingsproblemen. Reizigersvereniging Rover ontving daar klachten over en wil samen met belangenorganisatie Ieder(in) een uitzondering voor mensen met longproblemen, een fysieke beperking of spierziekten in het ov. Deze mensen zouden zelf een vervangende oplossing mogen kiezen.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtofferaantallen

- Er liggen nog 67 mensen met het coronavirus op de ic, zes minder dan op woensdag en het laagste aantal sinds half maart.
- Uit metingen van het wateronderzoeksinstituut KWR Riolwateronderzoek blijkt dat het aantal coronabesmettingen in Amsterdam vorige week een stuk hoger lag dan de week daarvoor. De concentratie coronavirusresten in het rioolwater van de hoofdstad is in één week met factor 10 toegenomen. De eerste keer dat de virusconcentratie in het Amsterdamse riool deze hoogte bereikte, was in de eerste helft van maart, en toen telde de stad tussen de 10 en 20 vastgestelde besmettingen. De stijging hoeft niet te

betekenen dat tweede golf begonnen is, zegt het KWR. Het rioolwater wordt op zeven plekken in Nederland gemeten, en de stijging treedt niet overal op.

Identiteiten

- Voor zover bekend is, is 1 persoon die aanwezig was bij de demonstratie op de Dam positief getest. De persoon in kwestie heeft op de Dam niemand kunnen besmetten. Op het moment van het protest had de persoon nog geen klachten. Ook is niet duidelijk of de bron van de besmetting op de Dam ligt.
- Zeker twintig militairen in opleiding in het Brabantse Oirschot hebben mogelijk het virus opgelopen. Ze hebben klachten die daarop wijzen. In afwachting van hun test zitten ze in thuisquarantaine.

Informatiebehoefte

- *Thom van Woerkom, coördinator medezeggenschap van de Landelijke Organisatie Cliëntenraden*, zegt dat het erop lijkt dat heel veel verpleeghuizen niet lijken te begrijpen, of niet hebben meegekregen, dat buiten wandelen alweer mag sinds 25 mei.

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van minister De Jonge wordt gevraagd wanneer de corona-app komt. Naast aandacht voor de kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap, zijn er negatieve berichten over het vaccin en de anderhalvemetersamenleving. Sommige mensen denken dat 'de komende jaren' in de tweet slaat op dat we nog jaren corona hebben en dat noemen ze bangmakerij.
- Via de social kanalen van VWS worden zorgen over de luchtvaart. 'Is dat wel veilig terwijl openbaar vervoer en met meer dan 2 in een auto nog niet mogelijk is.' Ook klinkt de vraag: 'Komt er een tweede golf?' Daarnaast was er kritiek op maatregelen die de overheid neemt onder de post van gisteren over het thuiswerken. Veel mensen vinden het onzin dat er thuis gewerkt moet worden. Er zijn ook positieve berichten onder deze post van mensen die hun ervaringen delen en elkaar helpen.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

SER-rapport

- In een advies over de toekomst van de zorg stelt de Sociaal Economische Raad (SER) dat er nu ingegrepen moet worden om voldoende handen aan het bed te hebben in de toekomst. "De coronacrisis heeft een vergrootglas gelegd op onze conclusie. Namelijk dat we heel veel mensen tekort gaan komen", zegt *SER-voorzitter Mariëtte Hamer*. Op dit moment werken er zo'n 1,4 miljoen mensen in de zorg. De SER schat in dat er in 2040 meer dan 2 miljoen mensen nodig zijn. Als er niet snel ingegrepen zal worden, dreigt het ten koste te gaan van de kwaliteit van de zorg in Nederland. Hamer benadrukt dat er vooral gekeken moet worden naar de werkdruk van veel mensen in de zorg. "Mensen hebben nu vaak het gevoel dat ze in een keurslijf van regels moeten werken." Volgens Hamer is nu het uitgelezen moment om dit te verbeteren. "Als we die zorg zo belangrijk vinden laten we dan zorgen dat er meer mensen dit werk gaan doen. En dat we de mensen die er werken meer ruimte geven." Veel mensen zullen de komende tijd mogelijk hun baan verliezen en dit zijn potentiële kandidaten voor in de zorg. Om die stap te kunnen maken moet het werk volgens Hamer wel aantrekkelijker worden gemaakt. Zo moet onder andere de administratieve rompslomp worden verminderd en moeten zorgverleners meer tijd krijgen voor hun daadwerkelijke beroep. De uitbraak van het coronavirus heeft ook een aantal veranderingen in de zorg doen versnellen. De SER zegt in het rapport veel meer ruimte te zien voor de digitalisering van de zorg. En juist dit is de afgelopen tijd in een versneld tempo ingevoerd. Toch is er nog altijd veel ruimte voor verdere verbetering, zegt de SER. Vooral het elektronisch patiëntendossier laat al veel te lang op zich wachten. Vooral bezwaren over de privacy zijn de reden dat het nog altijd niet is doorgevoerd. Toch zijn volgens de SER veel van deze bezwaren niet langer aan de orde en is het tijd dat de overheid in actie komt. "Pak het op en ga het regelen", aldus Hamer.

Verspreiding van het virus

- 'Immunitet tegen corona stijgt relatief langzaam' kopt AD. Uit nieuwe resultaten van ruim zeventuizend bloeddonors die tussen 9 en 19 mei door bloedbank Sanquin zijn getest op de aanwezigheid van antistoffen, blijkt dat in Limburg en Noord-Brabant de meeste bloeddonors zijn gevonden met antistoffen: daar liep het percentage op tot 10%. In Drenthe en de polders was dat slechts 2%. Het landelijk gemiddelde is op een haai na 5,5%. De stijging in het zuiden van Limburg springt in het oog. *GGD-arts Christian Hoebe* merkt op dat hij de in april gemeten score van 2 tot 4% aldaar 'opvallend laag' vond. "De huidige gegevens kloppen beter bij mijn beeld..." Hoebe noemt de landelijke 5,5% een 'bescheiden stijging' ten opzichte van de 3% die werd gemeten in april. *Onderzoeksleider en hoogleraar in microbiologie en infectieziekten Hans Zaaijer* noemde de gevonden stijging eerder 'relatief klein'. "De lockdownmaatregelen zijn effectief, waardoor

minder mensen besmet zijn geraakt. Maar zo kan het nog twee jaar duren voordat groepsimmunititeit in Nederland wordt bereikt. Er is gewoon een vaccin nodig."

Overig

- Onderzoekers van de RUG en het UMCG hebben meegedaan aan de studie, die ook in Italië en Spanje is uitgevoerd. Uit de studie blijkt dat genen een rol spelen in hoe ziek iemand wordt na besmetting. De ontdekking kan misschien helpen bij het vinden van een medicijn.
- Wetenschappers hebben deeltjes van het nieuwe coronavirus aangetroffen in afvalwater uit Milaan en Turijn vanaf december 2019, twee maanden voordat het eerste besmettingsgeval in Italië bekend werd. Daarop wijzen de bevindingen van een studie door het Italiaanse gezondheidsinstituut ISS.
- Onderzoekers werken wereldwijd aan meer dan 200 mogelijke vaccins, aldus *Soumya Swaminathan, het hoofd wetenschap van de WHO*. Tien daarvan worden al op mensen getest. "Als we veel geluk hebben, zijn er een tot twee succesvolle kandidaten voor het einde van dit jaar." De drie groepen die het eerst een vaccin zouden moeten krijgen, zijn mensen aan de frontlinie van de pandemie, zoals dokters en politieagenten. Hierna zouden onder meer ouderen en diabetici aan de beurt komen, omdat zij een minder sterke afweer tegen het virus hebben. Als derde moet het vaccin beschikbaar komen voor bewoners van plekken waar het risico hoog is, zoals verzorgingstehuizen en sloppenwijken.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- BNR meldt na een rondgang langs sportbonden dat leden van sportclubs nauwelijks om restitutie van contributie vragen. Ook zeggen maar weinig leden het lidmaatschap op, ondanks de crisis. Sportkoepel NOC*NSF denkt dat veel afhangt van de vraag of de overheid erin slaagt alle competities en gewone sportactiviteiten vanaf september open te stellen. Ondertussen kampen veel clubs wel met het probleem dat de sportkantines nog tot 1 september dicht moeten blijven, terwijl de omzet door barinkomsten vaak wel de kurk is waar clubs op drijven. Ook is het lastig nieuwe sponsors en nieuwe leden aan te trekken.
- Door haperende apparatuur in een laboratorium blijkt een aanzienlijk deel van de positieve uitslagen van de onlangs in Dordrecht afgenomen testen niet te kloppen. Dat melden meerdere bronnen aan De Telegraaf en is door *directeur Karel van Hengel van de GGD Zuid-Holland-Zuid* bevestigd. "Het gaat om ongeveer vijftien mensen die inmiddels door ons per brief op de hoogte zijn gesteld", aldus Van Hengel. Sinds iedereen met klachten kan laten testen, is Dordrecht een van de vier steden in Zuid-Holland met opvallend veel positief geteste personen. Artsen trokken onlangs aan de bel omdat zij ernstige twijfels hadden over de juistheid van de vele positieve testuitslagen afkomstig van een niet-getraceerde bron. "Na enkele dagen is ontdekt waar het misging. Er was geen sprake van een menselijke fout", benadrukt Van Hengel.

Drie zorgverleners vertellen hun verhaal tegen Trouw.

- *Dorien Spies (36), verzorgende Individuele Gezondheidszorg* in verpleeghuis Erasmus in Leeuwarden: "Ook al zitten wij in Friesland, ik heb nooit de illusie gehad dat we in het verpleeghuis corona konden buiten houden. Daarvoor raakt onze doelgroep te makkelijk besmet. Maar, hoe zal ik het zeggen, ik vond met mijn zorgen geen gehoor. Op televisie zag ik mensen in ziekenhuizen in beschermende kleding. En wij dan? Als wij al mondkapjes hadden, waren het vaak slechte. Een aantal van mijn collega's is goed ziek geweest. Hoesten, benauwdheid, het heeft geheerst op onze afdeling. Ik had het ook. We konden ons niet laten testen. Het protocol bij klachten was gewoon door te werken, behalve bij koorts. Dat had ik niet. Maar ik ben zeker bang geweest. Gefrustreerd ook. [...] In het begin was ik er wel mee bezig. Afstand houden, voorzichtig zijn. Ik werd er gek van, het lukte niet. Op een gegeven moment liet ik die gedachten los. Ik accepteerde dat het misschien onvermijdelijk was besmet te raken. Vooral mentaal zijn de afgelopen maanden zwaar geweest. Het niet weten of er corona op onze afdeling was, vond ik pittig. [...] Buiten het verpleeghuis heb ik mezelf veel contacten ontzegt. Als er corona in de familie zou zijn was ik de veroorzaker. [...] Mijn man vroeg me of ik geen ander werk moest zoeken. Maar juist in deze tijd moet ik er voor de mensen zijn. [...] Ik heb met verbazing gekeken naar leraren die zich afvroegen of ze wel voor hun groep wilden staan. Zij werken met kinderen, wij met kwetsbare ouderen. Wij hadden geen keuze en konden maar beperkt beschermende kleding gebruiken. [...] het is fijn om mijn verhaal een keer te mogen doen."
- *Pauline Arts (48), wijkverpleegkundige* bij ZZG Zorggroep in Groesbeek: "De persoonlijke veerkracht die ik bij sommige patiënten heb gezien, zal ik nooit vergeten. Zelfs in tijden van groot verdriet, is er vaak nog een lichtpuntje. In de laatste fase [van iemands leven] gaat het erom toch nog een geluksmoment te vinden. De Nederlandse aanpak heeft daar niet bij geholpen. Ik ben echt gefrustreerd geweest over het testbeleid. Mensen met een vermoeden van corona kregen daarover geen zekerheid. Daardoor klopten RIVM-cijfers niet, maar durfden mantelzorgers ook niet meer te komen. Het is zo belangrijk om zeker te weten of je

besmet bent, dat had veel leed kunnen besparen. [...] Elke dag ga ik ingepakt de deur uit. Tot de lunch mag ik niet eten, drinken of naar het toilet, anders kost het ons een set. Het is onprettig werken, zeker als het heet is. En door het mondkapje kan ik minder goed ademen. Onder normale omstandigheden is het te gek voor woorden, maar de situatie is niet normaal. [...] Ik heb het werk een tijd heel pittig gevonden. Zeker het begin was onheilspellend. We zagen het virus vanuit Brabant onze kant uitkomen. Het was alsof we van het ene op het andere moment een film instapten. Ik moest me schrap zetten, daar gingen we. [...] binnen ons gezin geldt ook de anderhalvemeterregel. Eten doen mijn man en ik schuin tegenover elkaar aan tafel, onze zoon zit voor de televisie. We denken bewust na bij alles, ik mag het virus echt niet krijgen. Het trekt best een zware wissel op ons. [...] Of ik een tweede golf zou aankunnen? Als het moet, gaan we gewoon weer met zijn allen. In heftige tijden kan ik blijven doorgaan. Het zou alleen fijn zijn als mensen beseffen wat er in de wijkverpleging dan gebeurt. Corona speelt zich echt niet alleen af in de ziekenhuizen en ik wil net zo veilig kunnen werken als een collega op de ic."

- *Nandl Lokhorst (45), sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij GGZ Rivierduinen in Zoetermeer:* "De eerste zes, zeven weken van het coronavirus heb ik geen mondkapje gezien. We hadden in ons centrum drie beschermende pakken voor ongeveer twintig verpleegkundigen. Drie. Er was gewoon niets. Kwam ik tegelijk met een wijkverpleegster binnen bij een man van zeventig bij wie een katheterzak moest worden vervangen: zij met mondkapje en handschoenen, ik in mijn gewone kleren. Dat is niet uit te leggen. [...] Voordat er corona kwam, had ik me nooit gerealiseerd dat de GGZ onderaan stond. Het was zuur om daar achter te komen. In het begin ging alle aandacht uit naar de ic's, vervolgens naar de verpleeghuizen en een beetje de wijkverpleging. Wij zijn een vergeten doelgroep geweest. Dat deed pijn, absoluut. Ik heb ook geen idee waarom het zo was. Nou ja, de ic's zijn misschien wat sexier voor de media. En de verpleeghuizen die op slot gingen, waren confronterend voor wie daar zelf ouders heeft zitten. Maar juist onze cliënten staan al onderaan de ladder van de maatschappij. Door medicatie en een slechte levensstijl behoren ze zeker tot de risicogroep. [...] Bang ben ik soms wel geweest. Eén patiënt voelde zich niet lekker en hoestte veel. Dat vertelde ze terwijl ik al tien minuten binnen zat. Bij binnenkomst had ze gezegd geen klachten te hebben. Kon ik besmet zijn geraakt? [...] De strakke afspraken lieten we al snel los. Cliënten wilden menselijk contact hebben, vroegen of het mogelijk was om elkaar echt te spreken. Met sommigen ben ik wandelingen gaan maken. Het sociale aspect is heel belangrijk, we proberen deze mensen weer een rol in de maatschappij te geven. Bovendien zie ik tijdens een ontmoeting ook meer. Aan de ogen en lichaamshouding kan ik afleiden hoe het met iemand gaat, tijdens een videoverbinding lukt dat niet. [...] Inmiddels ben ik het stadium van boosheid gepasseerd, er is meer gelatenheid. Door buiten de kaders te denken, hebben we toch goede zorg kunnen bieden. Drie weken geleden heb ik eindelijk mondkapjes gekregen. Dat was nog mooi voordat de Nederlanders weer het terras op mochten."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- De cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede sleept zorginstelling Amsta voor de rechter om soepelere regels af te dwingen. Dezelfde cliëntenraad dreigt bovendien, samen met familieleden van bewoners van andere verpleeghuizen, de Staat aan te klagen. Amsta en andere zorginstellingen zouden mensenrechten schenden, onder meer door bewoners niet toe te staan onbeperkt naar buiten te mogen. In een brief aan minister De Jonge schrijven advocaten Liesbeth Zegveld en Elles ten Vergert dat als de minister niet voor woensdag uitsprekt dat tehuizen de rechten van bewoners moeten respecteren, hun cliënten juridische stappen zullen overwegen.
- NU'91 is een petitie gestart om de motie van Asscher en Marijnissen te steunen: "Wij roepen alle Kamerleden op volgende week eindelijk kleur te bekennen."
- De gemeente Den Haag verbiedt het protest tegen de coronamaatregelen, dat zondag zou plaatsvinden. De organisatoren willen "een urenlang programma met bekende dj's organiseren" en zeggen 10.000 bezoekers te verwachten. Dat is een gevaar voor de volksgezondheid en leidt bovendien tot een "vrees voor wanordelijkheden", aldus de gemeente. De initiatiefnemers stappen naar de rechter. "De democratie is buiten werking gesteld. Daar nemen we geen genoegen mee", zegt woordvoerder Willem Engel.

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- *Emile Hendrix, bestuurslid van de nationale paardensportfederatie KNHS en voormalig topruiter, is teleurgesteld en boos, omdat de paardensport in Nederland nog altijd stilstaat vanwege het coronavirus. "We lopen een achterstand op ten opzichte van het buitenland." De paardensector werd, tot ergernis van Hendrix, buiten beschouwing gelaten. "We laten tijdens oefenparcoursen zien dat onze sport überhaupt*

niet ter discussie zou kunnen staan", begint Hendrix zijn pleidooi. "We volgen alle protocollen die er zijn en social distancing is absoluut geen probleem voor ons. Zelfs als we drie meter afstand van elkaar zouden moeten houden, is dat nog geen probleem." "Daarnaast zijn we in de buitenlucht en is het geen contactsport", gaat Hendrix verder. "We zijn een sport met nul risico op besmetting en hebben daarom alle reden om zo snel mogelijk los te gaan." Hendrix benadrukt dat het niet mogen organiseren van wedstrijden grote economische gevolgen heeft voor de paardensector. "Als het zo doorgaat, loopt bijvoorbeeld de KNHS tegen een verlies aan van 1 miljoen euro." Hendrix roept iedereen in de paardensport op om op de barricade te klimmen. "Ik vind het kwalijk dat alle sporten over één kam worden geschoren. Ik geloof dat maatwerk hier op z'n plaats is. Je kunt niet elke sport en elk evenement met elkaar vergelijken. Het is nu echt tijd om met de vuist op tafel te slaan."

De cliëntenraad van het verpleeghuis Vondelstede in Amsterdam stapt naar de rechter

- **Anja Marbus, voorzitter cliëntenraad Voldelstede** vertelt dat de cliëntenraad 'enorm veel' brieven heeft geschreven en een verzwaard advies heeft uitgebracht. "En er komen echt nietszeggende antwoorden op..." Marbus legt uit dat ze naar de kamer van haar moeder wordt begeleid door gezondheidsregisseurs ('studenten zonder mondkapje').
- **Advocaat Liesbeth Zegveld** legt uit dat er fundamentele rechten geschonden worden. "Vrijheid wordt ontnomen, heel basaal; mensen mogen er niet uit [...] familie mag er niet in, recht op familieleven. Als familie naar binnen komt zitten ze in een gezamenlijke ruimte met toezicht, dan heb je het over privacy. Het is het verbod op mensonterende behandeling [...] dat is een absoluut verbod. Dus ja, dit is heel basaal." Zegveld legt uit dat de verantwoordelijkheid wordt gelegd bij beheerders van de huizen en dat er geen wettelijke basis is voor de richtlijnen van de overheid (het RIVM). Volgens Zegveld heeft Vondelstede alle ruimte om ander beleid te maken. "We hebben wel gezegd vandaag tegen minister De Jonge 'zorg er nou voor dat op Nederlands grondgebied, de verpleeghuizen zich gaan houden aan mensenrechten'. Dat is de plicht van de overheid, om private partijen goed gedrag te laten vertonen." "We hebben gezegd dat hij in het openbaar duidelijk moet maken dat die rechten geschonden worden en dat dat niet langer kan, zodat ook familieleden en bewoners zelf daar kennis van kunnen nemen... [...] voor volgende week woensdag. En anders volgen daar ook gerechtelijke stappen." Een mogelijke zaak tegen de staat zou namens de cliëntenraad van Vondelstede gevoerd worden, samen met een aantal andere 'families van verpleeghuizen in het land' die Marbus en Zegveld hebben benaderd naar aanleiding van de kwestie, waar soortgelijke problemen spelen. Nieuwsuur haalt een reactie op bij Amsta, die zegt: "Wij hebben al het een en ander versoepeld en we gaan vanaf volgende week meer zaken aanpassen, zo krijgt bijvoorbeeld een vaste mantelzorgster onbeperkt toegang tot een bewoner". Marbus reageert vervolgens verbaasd, deze reactie had zij nog niet ontvangen. "Eerst zien, dan geloven", zegt ze. "Ik heb ook nog een zus en een broer en we hebben nog meer kinderen. Dit is een klein vingertje en we willen de hele hand, eerlijk gezegd." Zegveld vindt het 'opmerkelijk' dat de reactie via Nieuwsuur loopt. "Waarom hebben wij de reactie niet gekregen?"
- **Thom van Woerkom, coördinator medezeggenschap van de Landelijke Organisatie Cliëntenraden:** "Ik denk dat een rechtszaak nooit de juiste weg is om te bewandelen en zeker niet in een situatie als deze. Volgens mij moeten zorginstellingen en cliëntenraden en familieleden op dit moment samenwerken om te kijken wat voor vorm van bezoek mogelijk zijn. En dat dwing je niet direct af met een rechtszaak." Op de vraag waarom verpleeghuizen strengere regels hanteren dan de richtlijnen, zegt Van Woerkom: "Omdat er vooral angst blijft heersen voor nieuwe besmettingen." Hij hoort van leden dat verpleeghuizen in het zuiden sneller open gaan dan in de rest van het land. En juist waar geen besmettingen zijn geweest, denkt men het virus 'koste wat het kost' buiten te willen uiten en 'stellen ze het nog even uit'. "Als je echt wil dat verpleeghuizen meer onder druk komen te staan om bezoek toe te laten, dan zou de inspectie voor gezondheidszorg eerder een instantie zijn [in tegenstelling tot de minister van VWS] die verpleeghuizen daartoe dwingt. Want zij kijken onder andere naar de kwaliteit van leven..." Later vervolgt hij: "Wandelen mag al sinds 25 mei. Heel veel verpleeghuizen lijken dat niet te begrijpen of die informatie niet te hebben ontvangen. Dus daarom willen we ook aan hen die oproep doen; 'Jongens, mensen mogen allang weer buiten wandelen.' "...je kan er ook voor kiezen om vrijwilligers weer een rol te geven [...] want je ziet ook dat vrijwilligers heel lang buiten de deur zijn gehouden. Dat zijn wel dingen die nu juist hartstikke hard nodig zijn." "De onderzoeken die de afgelopen week zijn uitgevoerd laten zien dat vrijwilligers nog altijd heel weinig actief zijn in de verpleeghuizen en die stap moet ook wel echt gezet gaan worden." Van Woerkom vraagt zich ook af hoe we dat 'uurtje bezoek per week' loslaten; "Er is nooit landelijk afgesproken dat er maar een uur per week bezoek mag zijn. Er is nooit een limiet opgesteld..."

Demonstratie tegen coronamaatregelen verboden

- Maurice de Hond schrijft op Twitter: "Den Haag verbiedt demonstratie van zondag tegen de coronamaatregelen. Goh, dat me dat nu niet verbaast. De autoriteiten lijken steeds meer op de drie aapjes (Ze horen niets, willen niets zien en houden hun mond ook als ze andere opvattingen hebben)." FVD-fractievoorzitter Thierry Baudet retweet het bericht.

Overig

- Ademexperts leggen uit wat een 'enorme belasting' een mondkapje is voor mensen die slecht kunnen ademen. Reizigersvereniging Rover ontving daar klachten over en wil samen met belangenorganisatie Ieder(in) een uitzondering voor mensen met longproblemen, een fysieke beperking of spierziekten in het ov. Deze mensen zouden zelf een vervangende oplossing mogen kiezen. *Fysiotherapeut en ademspecialist Grazia Visser* staat vierkant achter de vraag van Rover en Ieder(in), wat haar betreft ook voor iedereen die last van benauwdheid heeft. "Zo'n mondkapje voor je neus en mond als je al moeite hebt met ademen, is echt beroerd", zegt ze. "Mensen met ademproblemen zijn natuurlijk kwetsbaarder, maar het is nog steeds maar de vraag in hoeverre mondkapjes beschermen. En anderzijds is iets voor je mond als je last hebt van benauwdheid echt een enorme belasting." *Ademspecialist Carel van Wetering*: "Een mondkapje is luchtdoorlaatbaar, anders kun je ook niet ademen. Je hoeft dus niet bang te zijn dat het eigen koolzuurgas dat je uitademt blijft hangen in je kapje." Aan mensen met ademproblemen raadt Van Wetering aan om in een rustig tempo te blijven doorademen als je het mondkapje draagt. "Dat is het belangrijkste. Niet snel, rustig blijven, en jezelf laten wennen aan het mondkapje." "Je moet je echt je tijd nemen en geen zwaar inspannende dingen doen met een mondkapje op. Ik raad een rustige ademhaling aan met gebruik van buik en borst. En je moet een korte adempauze na het in- en uitademen inlassen." Ook raadt hij aan om het gebruik van het mondkapje langzaam op te bouwen. "Eerst zittend oefenen en dan pas lopend."
- *Ronald Plasterk* schrijft in zijn column in Telegraaf: "Het is goed dat dat onderzoek er komt. Het zou zich vooral moeten richten op de verpleeghuizen. Dat zijn de plekken waar de oudste en meest kwetsbare groepen Nederlanders geheel aan de zorg van anderen zijn overgeleverd, en daarmee geheel aan het beleid van de overheid. [...] De verzorgenden handelden conform het advies van het RIVM. Maar was dat advies een goed advies? Is het mogelijk dat er door groepsdenken te weinig onafhankelijk is gekeken of dat stellige advies berustte op gedegen wetenschappelijke consensus? Zijn mensen [hier] slachtoffer van geworden."
- *Politiek filosoof en hoogleraar Europees recht Luuk van Middelaar* over de gezamenlijke aankoop van een vaccin door Nederland en drie andere landen: "In de wereldwijde wedloop om een vaccin tegen Covid-19, nam Nederland een fascinerend maar kortstondig initiatief. Een sterke zet. [...] Zo snel in een kramp te schieten hoeft niet. Het is prima dat Europese initiatieven ook door de hoofdsteden worden genomen. Zulke acties helpen de boel aanjagen en geven extra draagvlak. De vaccin-vier zagen dat het in Brussel erg traag liep met de aankoopplannen. [...] Solidariteit is soms simpelweg: dingen samendoen."
- "Weerstand tegen generatiecriterium is al te makkelijk", kopt NRC boven het hoofdredactioneel commentaar. Dinsdag publiceerde de Federatie Medisch Specialisten in samenwerking met de beroepsvereniging van artsen KNMG het draaiboek voor triage op basis van 'niet- medische overwegingen'. Het derde criterium van de 'intergenerationele solidariteit' stuitte op politieke weerstand. "Toch is deze politieke reactie overtrokken, en lijkt die vooral de beeldvorming te dienen. De interpretatie dat sommige levens op de tweede plek zouden komen, en dan vooral die van een belangrijk deel van het electoraat, wordt nu eenmaal niet graag vertolkt door politici in een verkiezingsjaar. Terecht wijst het kabinet er op dat code zwart koste wat kost vermeden moet worden, en dat er genoeg IC-bedden voor iedereen zouden moeten zijn. Dat betwist niemand. Maar het 'Draaiboek triage' treedt dan ook pas in werking bij het zwartste scenario, als er ondanks te nemen voorzorgsmaatregelen alsnog te veel patiënten IC-zorg nodig hebben, en als die niet langer op medische gronden geselecteerd kunnen worden. Van Rijn stelt voor om in plaats van het generatiecriterium een 'first come, first serve'-criterium te hanteren. Maar dat is in de praktijk al leidend: als patiënten binnendruppelen zullen die worden behandeld als er een bed beschikbaar is." Als je besluit niet te differentiëren, dan rest het loten om een IC-bed, zoals in Italië tijdens de coronacrisis in enkele ziekenhuizen gebeurde. Daarmee blijft de overlevingskans willekeurig en ligt de verantwoordelijkheid niet bij arts of politiek. Dat is een mogelijke weg, maar het maatschappelijk debat daarover moet gevoerd worden. Roepen om meer bedden, of ieders gelijkwaardigheid benadrukken, voldoet niet."